

acest caz, se face referire la o „totalitate” socială bine delimitată, care dispune de reprezentativitate, definită social. În schimb, dacă nu se aduc precizări suplimentare privind subiectul ei, propoziția „clasa muncitoare din țara X este împotriva angajării în acțiuni războinice” nu are sens teoretic din punctul de vedere al aceluiași principiu, întrucât se referă la un „agregat” sau „conglomerat de persoane fără reprezentativitate și nedelimitat social și spațio-temporal”²².

Presupozițiile cercetărilor orientate de principiul individualismului metodologic ar fi următoarele :

- a) constituenții primari ai lumii sociale sunt persoanele individuale ;
- b) indivizii umani se manifestă prin acțiuni și interacțiuni sociale ;
- c) acțiunile sunt purtătoare de semnificații, iar în interacțiuni au loc negocieri între indivizi cu privire la schimbările de semnificații, pentru a ajunge la statuarea și respectarea unor reguli sau norme ;
- d) acțiunile individuale sunt mai mult sau mai puțin conforme cu dispozițiile, motivele, așteptările, anticipările și înțelegerea particulară a situațiilor sociale ;
- e) situațiile sociale complexe rezultă dintr-o configurare particulară a indivizilor, a dispozițiilor lor, a interacțiunilor, negocierilor și regulilor instituite și se constituie în anumite condiții de mediu social ;
- f) fenomenele sociale transindividuale sau organizarea instituțională a societății nu pot fi explicate decât după ce am ajuns la o înțelegere, descriere, explicare a fenomenelor sociale generate individual.

O examinare, fie și sumară, a acestor presupozitii nu poate să nu pună în evidență asemănarea lor, uneori până la identitate, cu aspectele principale ale oricăreia dintre practicile metodologice interpretative. De altfel, principiul individualismului metodologic a fost formulat în mod detaliat mai întâi de Max Weber și a fost reluat apoi, în esența sa, de toți reprezentanții „sociologiei interpretative”. Mai departe, individualismul metodologic a devenit dominant în analizele centrate pe „alegerea rațională” (*rational choice analysis*), în care actorul social este eminentamente un actor rațional²³.

Acest principiu se referă atât la tipurile de date cu care operează sociologia (*e.g.*, date calitative care se referă la semnificații, negocieri intersubiective, motive etc.), cât și la formele pe care trebuie să le ia explicațiile teoretice, considerând că acestea sunt semnificative în măsura în care sunt formulate în termenii specifici faptelor, cu privire la indivizii umani singulari. În consecință, un astfel de principiu conduce la :

- a) atomism sociologic, în sensul că orice teorie socială se referă la persoanele individuale și ia forma unei teorii despre semnificațiile vehiculate interindividual ;
- b) nominalism filosofic, în măsura în care entitățile sociale de tipul instituțiilor sau asociațiilor sunt considerate modele abstracte, construite cu scopul de a interpreta acțiunile individuale, iar „tipurile ideale” sunt ținta și finalitatea oricărei explicații ;
- c) psihologism, pentru că orice fenomen social este explicat în mod direct prin fenomene de ordin psihologic (dispoziții individuale, tranzacții interindividuale de semnificații, raportarea comportamentelor la motive, norme, reguli, tradiții etc.) ;
- d) ceea ce St. Lukes numește „teorie negativă”²⁴, pentru că refuză statutul epistemologic al propozițiilor de tip legic, considerându-le false, și admite numai formulări de tipul „generalizărilor empirice” (în sensul pe care l-am menționat în capitoul